

Akker bespoten met glyfosaat. Foto Richard de Bruijn

Ze zijn er weer: geelgekleurde akkers

Tekst Henk van der Scheer

Op akkers die in het voorjaar bewerkt worden met glyfosaat heeft in het voorgaande jaar maïs gestaan. Na de oogst van die maïs is een 'vanggewas' ingezaaid om stikstof en fosfaten in de grond vast te houden. Dat is sinds 2006 verplicht op zand en lössgrond. Als vanggewas dienen groenbemesters, waaronder gras. Na bespuiten met glyfosaat gaat het vanggewas in de maïs-stoppel dood door opname van het middel via de bovengrondse plantendelen. Wortels nemen het middel nauwelijks op. Als een vanggewas voldoende is afgestorven kunnen de resten ervan worden ondergeploegd.

In de bodem bindt glyfosaat snel aan gronddeeltjes en daar wordt het afgebroken door micro-organismen tot AMPA (aminomethylfosfonzuur). Zowel glyfosaat als AMPA zijn in water oplosbaar en worden dan ook in het grond- en oppervlaktewater aangetroffen.⁶

Iets minder dan zestig procent van de land- en tuinbouwbedrijven gebruikt glyfosaat. Gemiddeld maakt glyfosaat ongeveer een kwart uit van het totale gebruik van herbiciden. In 2016 bedroeg het officieel geschatte gebruik van herbiciden ongeveer 2,4 miljoen kg werkzame stof.

Bezorgde burgers delen foto's van geel gespoten percelen op sociale media. De publieke opinie is steeds meer op de hand van natuurbeschermers. Die zijn ervan overtuigd dat het middel schade toebrengt aan het milieu en dat het kankerverwekkend zou zijn. Daarnaast wordt glyfosaat in verband gebracht met het ontstaan van kwalen zoals Parkinson en onvruchtbaarheid. Restanten van glyfosaat komen in het grondwater terecht dat later weer wordt opgepompt

voor beregening. Ook waterzuiveringsbedrijven moeten kosten maken om al die ongewenste stoffen uit het drinkwater te houden. Kan dat niet anders?

Jawel, zeggen boeren; het alternatief is ploegen, meestal meerdere keren om het onkruid goed te onderdrukken in de rest van het seizoen. Het moet tijdens het ploegen niet nat zijn, anders ontstaan diepe sporen in het land. Meerdere keren ploegen betekent meer kosten en tijd, is dus minder duurzaam en de producten in de supermarkt zullen daardoor duurder worden. Als de consument dat wil: prima. Maar die indruk hebben de boeren niet.

In hoeverre glyfosaat het bodemleven kapot maakt is niet duidelijk. Het doodt geen insecten, enkel planten en bacteriën.³ Wel kunnen honingbijen dood gaan als ze naast opname van glyfosaat ook bacteriële infecties hebben^{1, 4}, maar in de praktijk merken imkers daar niets van. En vaak vergeten natuurbeschermers het woordje 'vermoedelijk' als

Het ploegen van een maisstoppelakker. Foto Henk van der Scheer

ze de classificering van glyfosaat in 2015 van het International Agency for Research on Cancer van de World Health Organisation, onderdeel van de Verenigde Naties, aanhalen over het kankerverwekkend zijn van glyfosaat. Die uitspraak is niet onomstreden. In het zelfde rijtje van 'vermoedelijk kankerverwekkend zijn' staan ook de signalen van smartphones en het nuttigen van warme dranken.

De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) deelt de mening ('vermoedelijk kankerverwekkend') van de WHO-IARC niet.² Ook de Britse bijenprofessor Dave Goulson, een fel tegenstander van het gebruik van gif, vermeldt in zijn boek 'The jungle garden or gardening to save the planet' dat de doses die nodig zijn voor het veroorzaken van kanker veel hoger zijn dan de waarden waaraan we daadwerkelijk worden blootgesteld. Op basis van het EFSA-rapport besloot de Europese Unie in 2017 om de toelating van glyfosaat met vijf jaar te verlengen.

Een onbehandelde maisstoppelakker. Foto Henk van der Scheer

Wat moeten we als imkers nu met bovenstaande meningen en gegevens? Glyfosaat doodt geen honingbijen; is dus niet de oorzaak van (winter)sterfte. Het doodspuiten in het voorjaar van op dat moment nog niet bloeiende vanggewassen heeft geen direct effect op bloemen en dus op voedsel voor bijen. Wel beperkt die behandeling later in het seizoen het groeien van bloemplanten op de behandelde akkers en dat heeft wel een nadelig effect op bijen en het benadeelt imkers. En soms gaat het mis met voorjaarsbespuitingen en komt het herbicide door verwaaiing terecht op naburige akkers met bloeiende planten. Vorig jaar was dat in Duitsland het geval met bloeiende paardenbloemen waarop honingbijen vlogen.³ In de honing van de betreffende honingbijvolken bleek veel te veel residu van glyfosaat aanwezig met als gevolg dat de honing niet in de handel mocht worden gebracht.

Voor imkers redenen genoeg om geen voorstander te zijn van het gebruik van glyfosaat. ●

Referenties

1. Blot, N., Veillat, L., Rouzé, R. en Delatte, H., 2019. Glyphosate, but not its metabolite AMPA, alters the honeybee gut microbiota. PLoS ONE 14(4):e0215466.
2. European Food Safety Authority (EFSA), 2015. Conclusion on the peer review of the pesticide risk assessment of the active substance glyphosate. EFSA Journal 13(11):4302.
3. Gbr, 2019. Glyphosat im Honig. bienen&natur 3(7):3.
4. Motta, E.V.S., Raymann, K. en Moran, N.A., 2018. Glyphosate perturbs the gut microbiota of honey bees. PNAS 115(41):10305-10310.
5. Nguyen, D.B., Rose, M.T., Rose, T.J., Morris, S.G. en Zwieten, L. van, 2016. Impact of glyphosate on soil microbial biomass and respiration: A meta-analysis. Soil Biology and Biochemistry 92: 50–57.
6. Site: en.wikipedia.org. World Health Organization.